

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету аграрного менеджменту
А.Д. Остапчук
_____ 2021 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри економічної теорії
Протокол № 17 від 21.05.2021 р.
Завідувач кафедри
М.П. Талавира

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Маркетинг»
В.К. Збарський

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економікс: мікроекономіка»

Спеціальність	075 Маркетинг
Освітня програма	«Маркетинг»
Факультет	аграрного менеджменту
Розробник:	доцент кафедри економічної теорії, д.е.н., доцент Бутенко В.М.

Київ – 2021 р.

Опис навчальної дисципліни
Економікс: мікроекономіка

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	075 Маркетинг	
Освітня програма	Маркетинг	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	4	
Курсова робота		
Форма контролю	Залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	1, 2	
Лекційні заняття, год.	45	
Практичні, семінарські заняття, год.	45	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота, год.	90	
Індивідуальні завдання (курсова робота)	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування знань про закономірності поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах, оволодіння універсальним інструментарієм прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення вибору за наявності обмежених засобів і альтернативних можливостей, знання принципів раціональної поведінки економічних систем у ринкових умовах, знання термінології і основних прийомів економічного аналізу, методики виконання техніко-економічних розрахунків, зв'язаних з аналізом і обґрунтуванням раціональної поведінки мікросистем у ринкових умовах.

Завдання сформувані ринково-орієнтований економічний світогляд учасника суспільного виробництва, здатного до діяльності маркетолога – фахівця або самостійної підприємницької діяльності, надати універсальний інструментарій прийняття раціональних господарських рішень. Вивчення мікроекономіки сприяє розумінню закономірностей функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях та вміння їх ефективно використовувати.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: причини виникнення та механізм вирішення основних суперечностей між безмежними потребами економічних суб'єктів та обмеженими ресурсами; закономірності взаємодії попиту і пропозиції, теорію вибору споживача, теорію фірми, основні типи ринкових структур та особливості поведінки економічних агентів в умовах порушення досконалої конкуренції, особливості формування ринків факторів виробництва, теорію загальної рівноваги і ефективності, причини неспроможності ринку, зовнішні ефекти та суспільні блага, а також необхідність державного втручання в роботу ринків

вміти: здійснювати розрахунки альтернативної вартості кожного управлінського рішення, яке приймають окремі економічні одиниці на мікрорівні; визначати стан рівноваги споживача; розробляти рекомендації для підприємства щодо вибору оптимальної стадії виробництва, щодо оптимізації витрат виробництва та максимізації прибутку у поточному періоді та на перспективу; моделювати часткову рівновагу залежно від змін попиту і пропозиції; розраховувати рівноважні обсяги попиту та пропозиції, ціну ринкової рівноваги та показники еластичності; застосовувати аналітичні методи оцінки ринкової структури; характеризувати особливості поведінки підприємства на різних типах ринків в умовах динамічних змін; оцінювати необхідність та наслідки державного втручання в роботу ринків; розрахувати, за яких умов максимізується прибуток фірми; аналізувати наслідки порушення умов досконалої конкуренції; застосовувати інструментарій вимірювання монопольної влади; виявляти і оцінювати чинники ринків праці, капіталу та природних ресурсів; визначати показники теперішньої та майбутньої вартості, робити висновки про доцільність інвестицій.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

фахові (спеціальні) компетентності (СК)

СК2. Здатність критично аналізувати й узагальнювати положення предметної області сучасного маркетингу.

СК3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.

СК5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу.

СК6. Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності.

СК8. Здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності.

СК9. Здатність використовувати інструментарій маркетингу в інноваційній діяльності.

СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні положення економікс Тема лекційного заняття 1. Предмет і метод економіксу

Предмет, концептуальні основи та методологію економікс. Мета, завдання і зміст дисципліни. Економічні поняття та категорії. Економічні закони та їх класифікація. Схема кругообігу ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці. Мікроекономіка як складова частина сучасної економічної теорії. Економічні відносини на мікро- і макрорівнях. Взаємозв'язок мікроекономіки і макроекономіки. Етапи еволюційного розвитку мікроекономічного аналізу. Основні поняття та інструментарій мікроекономічного аналізу. Мікросистема та її основні характеристики. Суб'єкти мікросистем: індивід, домашнє господарство, фірма, професійні спілки, держава. Об'єкти економічних відносин на мікрорівні.

Тема лекційного заняття 2. Обмеженість ресурсів та альтернативна вартість.

Види виробничих ресурсів, які використовуються в економіці. Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Поняття економічної ефективності. Модель і крива виробничих можливостей, їх основні функції в економічному аналізі. Вплив технологій на виробничі можливості суспільства. Альтернативна вартість економічного блага. Вплив цін на розподіл ресурсів. Поняття трансакційних витрат та їх види. Методологія мікроекономічного аналізу. Види моделей. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. Позитивна та нормативна економічна теорія. Мікроекономічний інструментарій: графіки, лінійні та нелінійні залежності, математичне моделювання.

Тема лекційного заняття 3. Форми організації суспільного виробництва

Генезис форм господарства. Натуральне виробництво: сутність і риси. Товарне виробництво: сутність, умови виникнення, розвиток та форми. Суперечності товарного виробництва. Товар та його властивості

Товарна форма виробленого продукту та послуг. Відмінність товару від продукту. Споживна вартість і вартість товару. Мінова вартість. Суперечності між споживною вартістю товару і вартістю, форми їх вирішення. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі. Абстрактна і конкретна, проста і складна праця. Величина вартості товару і фактори, що на неї впливають. Продуктивність та інтенсивність праці, їх вплив на величину вартості

Теорії вартості та їх різновиди: теорія трудової вартості, теорія граничної корисності, теорія факторів виробництва, неокласична теорія вартості.

Закон вартості: сутність, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості за сучасних умов.

Тема лекційного заняття 4. Гроші в системі товарних відносин

Становлення та еволюція грошових відносин. Історія розвитку грошей. Концепції походження грошей: раціоналістична, еволюційна, функціональна. Функції грошей. Еволюція і форми грошей.

Грошовий обіг і його закони. К. Маркс, І. Фішер та сучасні економісти про закони грошового обігу. Поняття інфляції. Грошова система та її елементи. Основні типи грошових систем.

Тема лекційного заняття 5. Капітал підприємства

Капітал - матеріальна основа підприємницької діяльності. Кругообіг і оборот капіталу як процес індивідуального відтворення. Оборот капіталу. Час обороту. Чинники прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР.

Структура капіталу. Основний і оборотний капітал. Фізичний і моральний знос. Амортизація. Норма амортизації. Значення прискореної амортизації в умовах НТР. Капіталовіддача та капіталомісткість. Оборотний капітал: сутність, структура та показники ефективності використання. Капітал сфери обігу. Оборотні засоби. Інвестиції: суть, класифікація, особливості. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності.

Змістовий модуль 2. Основи функціонування ринку

Тема лекційного заняття 6. Ринок і умови його функціонування

Сутність ринку. Ринок як економічна категорія і форма організації суспільного виробництва. Об'єктивні умови його виникнення та характерні риси. Основні функції ринку. Роль ринку в розвитку економічної системи. Умови існування ефективної ринкової системи. Еволюція ринкової економіки. Теорії і моделі ринкової економіки. Досвід розвитку ринкових відносин і можливості його використання в Україні. Структура ринку. Класифікація та види ринків. Ринок товарів. Ринок послуг. Ринок засобів виробництва. Ринок природних ресурсів. Ринок праці та його особливості. Ринок капіталів. Моделі ринкової економіки.

Тема лекційного заняття 7. Ринкова інфраструктура

Інфраструктура ринку: сутність та її елементи. Значення ринкової інфраструктури для ефективності дії ринкової системи економіки в цілому. Стан інфраструктури ринку в Україні. Розвиток інфраструктури ринку в галузі сідбсбкого господарства. Особливості функціонування товарної, фондової, валютної бірж. Характеристика біржового товару. Цінні папери та їх види. Прості та привілейовані акції. Облігації. Визначення ціни акцій. Біржа праці та її особливості на счасному етапі. Структура банківської сфери та її роль у розвитку ринку.

Тема лекційного заняття 8. Ринок: попит, пропозиція та їх взаємодія

Попит і закон попиту. Ринковий попит як сума індивідуального всіх споживачів певного товару. Функція попиту. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції.

Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Вплив змін попиту й пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку. Сталість і динамічність ринкової рівноваги.

Тема лекційного заняття 9. Еластичність

Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Еластичність попиту, еластичність попиту за чинниками впливу: за власною ціною блага, за ціною благ комплементів та субститутів (перехресна еластичність), за доходом; дугова та точкова еластичність, фактори впливу на еластичність попиту за ціною.

Еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції та фактори впливу на її рівень, еластичність пропозиції за власною ціною блага та цінами факторів виробництва. Еластичність у короткостроковому та довгостроковому періодах. Практичне значення теорії еластичності попиту та

пропозиції.

Тема лекційного заняття 10. Теорія корисності та оптимальний вибір споживача

Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Поняття корисності, кардиналістська теорія корисності, сукупна та гранична корисності, функція корисності, перший та другий закони Госсена;

Ординалістська теорія поведінки споживача. Порядковий (ординалістський) підхід до аналізу корисності та попиту, аксіоми порядкового підходу Криві байдужості. Карта байдужості. Криві байдужості, їх властивості. Карта байдужості. Окремі випадки конфігурацій кривих байдужості для різних пар товарів. Роль кривих байдужості у мікроекономічному аналізі поведінки споживача. Гранична норма заміщення благ. Зона ефективного заміщення. Обмеження та виключення.

Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія, її формула та графічне зображення. Ламана бюджетна лінія. Зсув бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача на озташування бюджетної лінії та процес споживання.

Оптимальний вибір споживача як модель раціонального споживчого вибору. Оптимальний вибір споживача як модель раціонального споживчого вибору, рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретація; різні випадки досягнення рівноваги: внутрішня та кутова. Вирішення парадоксу А.Сміта на основі кривих граничної корисності.

Тема лекційного заняття 11. Теорія ринкового попиту

Реакція споживача на зміни доходу та ціни товарів. Реакція споживача на зміни доходу та ціни. Залежність поведінки споживача від його доходу. Лінія "дохід – споживання" та побудова кривих Енгеля. Закони Енгеля. Побудова лінії "дохід – споживання". "Суперіорні" (нормальні) та "інферіорні" товари. Особливості лінії "дохід – споживання" для нормальних і низькоякісних товарів. Лінія "ціна – споживання" та побудова кривої індивідуального попиту. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни Побудова лінії "ціна - споживання". Надлишок споживача. Різновиди траєкторії зміни споживання внаслідок зменшення цін на суперіорні та інферіорні товари. Побудова лінії індивідуального попиту споживача, лінія "дохід – споживання", поняття "повноцінних" і "неповноцінних" благ, крива Енгеля, функції Торнквіста.

Ефект заміщення та ефект доходу. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення; одно- та різнонаправлений вплив ефектів (за Слуцьким, за Хіксом). Парадокс Гіффена.

Прийняття рішень у ситуаціях з ризиком. Невизначеність та ризик. Схильність та несхильність споживача до ризику. Ризик та ефективні рішення.

Тема лекційного заняття 12. Теорія фірми: виробництво

Підприємство як економічний агент. Поняття підприємства. Місце та роль підприємства у ринковій системі. Організаційно-правові форми підприємств. Класифікація суб'єктів господарювання. Виробництво та його фактори, технології виробництва, фактор часу і періоди функціонування фірми.

Виробнича функція: поняття, параметри, види. Властивості виробничої функції. Види виробничих функцій Сукупний, середній та граничний продукт. Закон спадної граничної продуктивності (віддачі) змінного фактора виробництва. Ізокванта, гранична норма технічного заміщення. Ізокоста: сутність, графічне та алгебраїчне зображення. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску.

Пропорційна варіація факторів виробництва. Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування ресурсів; постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу, причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.

Тема лекційного заняття 13. Витрати виробництва, виручка та прибуток

Економічний і бухгалтерський підхід до визначення витрат виробництва. Витрати, їх

сутність та структура. Загальна характеристика витрат та їх класифікація. Економічний і бухгалтерський підхід до визначення витрат виробництва. Поняття альтернативних витрат. Зовнішні (бухгалтерські) та внутрішні витрати.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді: Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Види, графічне зображення, практичне значення. Постійні, змінні, загальні витрати, їх графічне зображення. Умовно-змінні та умовно-постійні витрати. Середні витрати: сутність, формули, графічне зображення. Граничні витрати

Витрати в довгостроковому періоді. Криві довготривалих витрат, їх види. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми у розробці довгострокової стратегії.

Виручка та прибуток. Поняття загальної, середньої та граничної виручки. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Правило максимізації прибутку.

Змістовий модуль 3. Ринкові структури та проблеми досягнення загальної рівноваги

Тема лекційного заняття 14. Ринок досконалої конкуренції

Поняття досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію конкурентної фірми. Ознаки й умови досконалої конкуренції, попит, ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту конкурентної фірми, середнього, граничного і сукупного доходу.

Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи; пропозиція фірми та галузі в короткостроковому періоді і її зв'язок з кривими витрат, графік галузевої пропозиції; рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді. Пропозиція фірми у короткостроковому періоді. Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважного обсягу та рівноважної ціни. Пропозиція фірми та галузі.

Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Пропозиції фірм у довгостроковому періоді та її можливі конфігурації в галузях з постійними, зростаючими, спадними витратами, тривала рівновага фірми, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Визначення ефективності ринку досконалої конкуренції. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Переваги та недоліки досконалої конкуренції.

Тема лекційного заняття 15. Монопольний ринок

Характерні риси ринку чистої монополії. Види монополій. Ознаки "чистої монополії", бар'єри вступу до монопольного ринку економічні, адміністративні та правові, попит та дохід фірми-монополіста. Характерні риси та особливості існування ринку чистої монополії. Основні види монополій.

Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Вибір монополістом обсягу виробництва та ціни, вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту; визначення монопольної ціни та цінова дискримінація, рівновага фірми-монополіста в довгостроковому періоді, досягнення і утримання ринкової влади в довгостроковому періоді.

Особливості функціонування монополізованих ринків. Економічні наслідки монополізації галузі, порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Переваги та недоліки діяльності фірми-монополіста. Суспільні втрати від діяльності монополіста.

Тема лекційного заняття 16. Олігополія Олігополія як вид ринкової структури

Основні ознаки олігополії. Основні ознаки олігополістичного ринку. Нечисленність фірм в олігополістичних галузях, загальна взаємозалежність олігополістів, однорідність або диференційованість продукту, високі бар'єри для вступу до галузі. Некооперативна і кооперативна поведінка олігополістів. Цінова конкуренція. Модель дуополії Курно: договірна й конкурентна рівновага.

Поведінка фірм на олігополістичному ринку. Цінові війни. Олігополія з погляду теорії ігор. "Дилема ув'язнених" – приклад некооперативної гри з ненульовою сумою. Картелі. Цінові

війни. Аналіз ламаної лінії попиту. Негнучкість цін. Теорія змови. Картельні союзи. Умови та чинники формування картелю. Показники монополльної влади. Ціноутворення за принципом "витрати плюс". Ефективність та соціально-економічні наслідки олігополії.

Тема лекційного заняття 17. Ринок монополістичної конкуренції

Монополістична конкуренція. Ознаки монополістичної конкуренції, умови вступу до галузі, спосіб дій фірми на ринку монополістичної конкуренції; еластичність попиту фірми в умовах монополістичної конкуренції, визначення оптимального обсягу виробництва та цінова політика, умова досягнення та підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді.

Суть та передумови нецінової конкуренції, поглиблення диференціації продукту та рекламна діяльність, нецінова конкуренція, її види та наслідки для виробників та споживачів. Реклама, її роль у формуванні попиту. Переваги та недоліки реклами.

Тема лекційного заняття 18. Антимонопольна політика

Антимонопольна політика. Потреба державного регулювання монополії. Проблеми природних монополій. Антимонопольна політика в умовах ринкової економіки. Антимонопольна практика у ринковій економіці Заходу, можливість використання їхнього досвіду в умовах України. Особливості антимонопольної політики у різних країнах. Вимірювання монополльної влади. Індекс Герфіндала-Гіршмана. Антимонопольне законодавство України. Діяльність антимонопольного комітету.

Модуль 4. Ринки факторів виробництва. Проблеми досягнення загальної рівноваги

Тема лекційного заняття 19. Утворення похідного попиту. Ринок праці.

Утворення похідного попиту. Попит на продукт та попит на фактори виробництва (похідний попит), споживання факторів виробництва, виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва, похідний попит на досконало конкурентному ринку продукту.

Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. праця як фактор виробництва, її мобільність; характеристика досконало конкурентного ринку праці; граничний вигравш виробника від найму праці та обґрунтування рішення про найм; формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку: обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку, ринкова пропозиція послуг праці, рівновага на ринку праці;

Ринок праці з недосконалою конкуренцією: попит монополії на працю та монополльна рівновага, моносонічний та олігосонічний ринки, двостороння монополія.

Тема лекційного заняття 20. Ринок капіталу та природних ресурсів (землі).

Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу; рух капіталу та капітальні фонди;

Попит та пропозиція капіталу. Вибір у часі. Поняття вибору у часі, споживання та інвестиції, уподобання у часі, побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами, оптимальний вибір;

Попит та пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини, види процентних ставок, реальна та номінальна процентні ставки, рівень дохідності, показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень; рівновага на ринку капіталу, формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу;

Ринок землі: особливості землі як фактора виробництва, формування пропозиції та попиту на землю, фактори впливу на попит на землю, рента, ціна землі як капіталізована рента.

Тема лекційного заняття 21. Загальна ринкова рівновага та економічна ефективність

Поняття ринкової рівноваги, її аналіз. Часткова та загальна рівновага ринку, ефект зворотного зв'язку, закон Вальраса. Взаємозв'язок та взаємозалежність загальної економічної рівноваги та рівноваги на мікрорівні.

Рівновага в економіці обміну: необхідність та вигоди ринкового обміну, діаграма Еджворта, ефективність при обміні, крива контрактів, крива можливостей споживачів, загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері: розподіл виробничих ресурсів; діаграма Еджворта, крива виробничих контрактів, Парето – оптимальний розподіл ресурсів, ефективність на конкурентних ринках товарів.

Загальна рівновага та економіка добробуту. Добробут: сутність, критерії, показники. Основні теореми добробуту. Скринька Еджуорта.

Перерозподіл доходу. Крива Лоренца. Нерівність доходів. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині. Вплив податків на загальну економічну рівновагу. Економічна роль держави у ринковій економіці. Вади ринкового саморегулювання. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов, функції держави.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	се мі	лаб	ін д	с.р		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Основні положення економікс													
Тема 1. Предмет і метод економіксу	1	6	2	2			2						
Тема 2. Обмеженість ресурсів та альтернативна	2	6	2	2			2						
Тема 3. Форми організації суспільного	3	6	2	2			2						
Тема 4. Гроші в системі товарних відносин	4	6	2	2			2						
Тема 5. Капітал підприємства	5	6	2	2			2						
Разом за модулем		30	10	10			10						
Модуль 2. Основи функціонування ринку													
Тема 6. Ринок і умови його функціонування	6	6	2				2						
Тема 7. Ринкова інфраструктура	7	6	2				2						
Тема 8. Ринок: попит, пропозиція та їх взаємодія	8	6	2	2			2						
Тема 9. Еластичність	9	6	2	2			2						
Тема 10. Теорія корисності та оптимальний вибір споживача	10, 11	12	4	4			4						
Тема 11. Теорія ринкового попиту	12	6	2	2			2						
Тема 12. Теорія фірми: виробництво	13, 14	12	4	4			2						
Тема 13. Витрати виробництва, виручка та прибуток	15	6	2	2			2						
Разом за модулем		60	20	20			20						
Разом за семестр		90	30	30			30						
Змістовий модуль 3. Ринкові структури													
Тема 14. Ринок досконалої конкуренції	1	12	2	2			8						
Тема 15. Монопольний	3	11	2	2			7						
Тема 16. Олігополія як вид ринкової структури	5	11	2	2			7						

Тема 17. Ринок монополістичної конкуренції	7	11	2	2			7						
Тема 18. Антимонопольна політика	9	11	2	2			7						
Разом за модулем		56	10	10			36						
Модуль 4. Ринки факторів виробництва. Проблеми досягнення загальної рівноваги													
Тема 19. Ринок праці	11	12	2	2			7						
Тема 20. Ринок капіталу та природних ресурсів (землі)	13	12	2	2			7						
Тема 21б. Загальна ринкова рівновага та економічна ефективність	15	12	1	1			10						
Разом за змістовим модулем 2	x	34	5	5			24						
Усього годин за семестр	x	90	15	15			60						
Усього годин	x	180	45	45			90						

4. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість годин
1	Предмет і метод економіксу	2	
2	Обмеженість ресурсів та альтернативна вартість	2	
3	Форми організації суспільного виробництва	2	
4	Гроші в системі товарних відносин	2	
5	Капітал підприємства	2	
6	Ринок і умови його функціонування	2	
7	Ринкова інфраструктура	2	
8	Ринок: попит, пропозиція та їх взаємодія	2	
9	Еластичність	2	
10	Теорія корисності та оптимальний вибір споживача	4	
11	Аналіз поведінки споживача	2	
12	Теорія фірми: виробництво	4	
13	Витрати виробництва, виручка та прибуток	2	
14	Ринок досконалої конкуренції	2	
15	Монопольний ринок	2	
16	Олігополія як вид ринкової структури	2	
17	Антимонополярна політика	2	
18	Ринок монополістичної конкуренції	2	
19	Утворення похідного попиту. Ринок праці	2	
20	Ринок капіталу	2	
21	Загальна ринкова рівновага та економічна ефективність	1	
	Разом	45	

5. Теми практичних занять

(не передбачено планом)

6. Теми лабораторних занять

(не передбачено планом)

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

Питання до екзамену

1. Основні етапи і напрямки розвитку економікс.
2. Сучасні економічні теорії
3. Методи економікс.
4. Функції економікс.
5. Економічні потреби суспільства. Корисність продукту.
6. Економічні інтереси: поняття, види та їх взаємодія.
7. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок.
8. Обмеженість ресурсів і крива виробничих можливостей.
9. Економічна ефективність використання ресурсів та її показники.
10. Суть та структура суспільного виробництва.
11. Генезис форм господарства.
12. Товар і його властивості.

13. Альтернативні теорії вартості.
14. Закон вартості, його сутність та функції
15. Становлення та еволюція грошових відносин
16. Теорії грошей
17. Сутність та функції грошей
18. Еволюція і форми грошей
19. Грошовий обіг та його закони.
20. Інфляція. Причини виникнення та способи подолання
21. Сутність ринку, його риси та структура
22. Ринковий механізм та його основні елементи
23. Моделі ринкової економіки
24. Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи
25. Біржі, їх види та функції
26. Банки та банківська система
27. Підприємництво: сутність, умови розвитку та функції
28. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки
29. Кругообіг і оборот капіталу як процес індивідуального відтворення
30. Основний капітал; фізичний і моральний знос
31. Амортизація та її норма; значення прискореної амортизації в умовах НТР
32. Обмеженість ресурсів: крива виробничих можливостей, альтернативні витрати.
33. Предмет та методи мікроекономіки.
34. Попит, закон попиту та його нецінові чинники.
35. Пропозиція, закон пропозиції та її нецінові чинники.
36. Механізм ринкової рівноваги за Вальрасом.
37. Механізм ринкової рівноваги за Маршалом.
38. Цінова еластичність попиту: визначення та види.
39. Перехресна еластичність попиту
40. Цінова еластичність пропозиції
41. Теорія корисності: перший та другий закони Госсена
42. Крива байдужості. Гранична норма заміни.
43. Бюджетна лінія та її характеристики.
44. Еквіваріантний принцип максимізації корисності: довести графічно
45. Формування індивідуального попиту на основі зміни ціни блага
46. Формування індивідуального попиту на основі зміни доходу споживача
47. Криві Енгеля, закон Енгеля
48. Ефект заміщення і ефект доходу (графічна інтерпретація)
49. Формування ринкового попиту
50. Ефекти «наслідування більшості», «сноба» і Веблена
51. Надлишок споживача та споживчий надлишок на ринку.
52. Теорія виробництва: основні виробничі функції
53. Ізокванта та її характеристики.
54. Виробництво у короткостроковому періоді: закон спадної продуктивності
55. Замінність виробничих факторів. Гранична норма технічного заміщення.
56. Ефект масштабу виробництва
57. Суть та види витрат.
58. Зміна середніх та граничних витрат у короткостроковому періоді.
59. Ізокоста та її характеристики.
60. Мінімізація витрат у довгостроковому періоді.
61. Зміна довгострокових середніх витрат під дією ефекту масштабу
62. Правило вибору обсягу виробництва (максимізації прибутку) конкурентної фірми.

63. Рівновага конкурентної фірми (максимізація прибутку) у короткостроковому періоді
64. Формування кривої пропозиції конкурентної фірми (короткостроковий період)
65. Рівновага конкурентної фірми (максимізація прибутку) у довгостроковому періоді
66. Формування кривої пропозиції конкурентної фірми у довгостроковому періоді
67. Виробничий надлишок фірми та ринку.
68. Суспільна ефективність ринку досконалої конкуренції
69. Модель «чистої» монополії та її характеристики
70. Попит та дохід монополіста
71. Рівновага монополіста у короткостроковому періоді (графічна інтерпретація)
72. Цінова дискримінація першого ступеня в умовах монополії
73. Цінова дискримінація другого та третього ступеня в умовах монополії
74. Монопольна влада: вимірювання та джерела
75. Наслідки монополізації галузі для суспільства
76. Основні ознаки олігополістичного ринку.
77. Лідерство в ціноутворенні на олігополістичному ринку
78. Теорія ігор в олігополістичній стратегії.
79. Олігополістичне ціноутворення за принципом «витрати плюс».
80. Модель «ламаної кривої попиту» на олігополістичному ринку
81. Кооперована олігополія: картель
82. Суспільна ефективність олігополії
83. Характерні риси монополістичної конкуренції
84. Форми нецінової конкуренції на ринку монополістичної конкуренції.
85. Рівновага фірми на ринку монополістичної конкуренції (короткостроковий період)
86. Рівновага фірми на ринку монополістичної конкуренції (довгостроковий період)
87. Суспільна ефективність монополістичної конкуренції
88. Похідний попит: взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва
89. Формування кривої попиту на ресурс
90. Вибір оптимальної кількості ресурсу фірмою на конкурентному ринку факторів
91. Зміни у попиті на ресурс фірми на конкурентному ринку факторів
92. Еластичність попиту на ресурс та фактори, що її визначають
93. Криві попиту на ресурс за умов досконалої та недосконалої конкуренції
94. Особливості ринку праці
95. Ефект заміщення і ефект доходу при зміні ставки зарплати
96. Формування кривої індивідуальної пропозиції праці
97. Монополія профспілки на ринку праці
98. Монопсонія на ринку праці
99. Попит, пропозиція та рівновага на ринку фізичного капіталу
100. Модель конкурентного ринку позичкових коштів
101. Вибір домогосподарств між поточним і майбутнім споживанням
102. Формування фірмою інвестиційного попиту
103. Рівновага на ринку послуг землі
104. Диференціальна земельна рента
105. Визначення ціни землі
106. Взаємозв'язок та взаємозалежність загальної економічної рівноваги та рівноваги на мікрорівні
107. Економічна роль держави у ринковій економіці. Вади ринкового саморегулювання
108. Нерівність доходів. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині

- 109. Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст
- 110. Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст
- 111. Суспільні блага та суспільний вибір

Тести

1. Економік – це наука, яка :

- а) вивчає економіку країн близького та дальнього зарубіжжя
- б) вивчає поведінку окремих економічних одиниць і структур та їх взаємодію в процесі виробництва ;
- в) аналізує, прогнозує та констатує можливі варіанти розвитку окремо взятої країни ;
- д) жодна з наведених відповідей не є правильною;

2. До складу економічної моделі входять :

- а) відомі та екзогенні змінні ;
- б) екзогенні та ендогенні змінні;
- г) ендогенні, екзогенні та невідомі змінні;
- д) економічна модель не містить ніяких змінних.

3. Альтернативна вартість – це

- 1. кількість одиниць товару А, яка використовується для виробництва блага В;
- 2. вартість втрачених можливостей ;
- 3. кількість одиниць товару, якою необхідно пожертвувати заради виробництва однієї додаткової одиниці іншого товару ;
- 4. правильна відповідь (2) та (3) ;

4. Прикладом суспільних благ є :

- а) національна оборона ;
- б) маяк;
- г) всі відповіді ;
- д) свіже повітря .

5. Межа виробничих можливостей – це

- а) крива , яка показує мінімальну кількість продукції, яку може виробити економіка за даного рівня технологічного розвитку і наявних факторів виробництва ;
- б) гіпербола, яка показує максимальну кількість продукції, яку може виробити економіка за даного рівня технологічного розвитку і наявних факторів виробництва;
- в) крива , яка показує максимальну кількість продукції, яку може виробити економіка за даного рівня технологічного розвитку;
- г) крива , яка показує максимальну кількість продукції, яку може виробити економіка за наявних факторів виробництва;

6. Людські ресурси – це

- А) все те, що може бути використане у процесі виробництва без попередньої обробки;
- Б) потенціал фізичної та розумової енергії людей, яка використовується у процесі виробництва благ;
- В) дієздатне населення чоловічої статі від 16 до 60 років;
- Г) вся зайнята у процесі виробництва “прекрасна половина” людства;

7. Точка поза кривою трансформації виробничих можливостей називається :

- А) невідповідною;
- Б) неефективною;
- В) недосяжною;
- Г) нетехнологічною;

8. Питання : “Якщо в наслідок заморозків гине 15% поточного врожаю апельсинів у Флориді, як це позначиться на ціні апельсинового соку у супермаркеті ?” відноситься до :

- А) позитивно-нормативної економіки;
- Б) геометрії та логіки;
- В) позитивної економіки;
- Г) нормативної економіки;

9. Фактори виробництва поділяються на:

- а) людські ресурси, земельні ресурси, капітальні ресурси;
- б) земельні ресурси, капітальні ресурси, погодні ресурси;
- в) людські ресурси, природні ресурси, капітальні ресурси;
- г) земельні ресурси, капітальні ресурси, трудові ресурси;

10. Які блага називають суспільними (громадськими)?

- а) блага, які споживаються шляхом купівлі-продажу;
- б) блага, які можуть бути запропоновані споживачеві на ринку, оскільки він в змозі повністю оплатити їхнє споживання;
- в) блага, які не можуть бути запропоновані споживачеві на ринку, оскільки він не в змозі повністю оплатити їхнє споживання;
- г) товари, послуги, соціальні та економічні умови, які задовольняють потреби людини;

11. Якщо ринкова ціна нижче рівноважної, то:

- а) з'являється надлишок товарів;
- б) виникає дефіцит;
- в) формується ринок покупців;
- г) скорочується ціна на ресурси.

12. Збільшення доходів споживача графічно проявляється в:

- а) зміні нахилу лінії бюджетного обмеження
- б) паралельному переміщенні лінії бюджетного обмеження вправо
- в) паралельному переміщенні лінії бюджетного обмеження вліво
- г) зменшення нахилу лінії бюджетного обмеження

13. Який із нижче перелічених рядів загальної корисності ілюструє дію закону спадної граничної корисності:

- а) 200,300,400,500
- б) 200,450,750,1100
- в) 200,400,1600,9600
- г) 200,350,450,600
- д) 200,250,270,280

14. Припустимо, що споживач має дохід 8 грн., ціна товару А дорівнює 1 грн., а товару В – 0,5 грн. Яка з нижче наведених комбінацій товарів знаходиться на лінії бюджетного обмеження:

- а) 8А і 1В
- б) 7А і 1В
- в) 6А і 6В
- г) 5А і 6В

15. Рівновага споживача на карті індивідуальності – це:

- а) будь-яка точка перетину лінії бюджетного обмеження і кривої байдужості
- б) будь-яка точка на найвищій кривій байдужості
- в) точка, в якій нахил бюджетного обмеження і дотичної до неї кривої байдужості однаковий

г) будь-яка точка, яка знаходиться в площині, обмеженій бюджетною лінією

16. Ринковий (сукупний попит) – це:

- а) попит окремого споживача на ринку певного товару;
- б) конкретна кількість товару, яку хоче купити споживач;
- в) сукупність індивідуальних попитів на даний товар;
- г) попит на міському ринку.

17. Закон спадної граничної корисності означає, що:

- а) відношення граничних корисностей до цін на предмети розкоші менше, ніж на товари першої необхідності
- б) корисність, яку приносить кожна наступна одиниця товару, зменшується зі збільшенням кількості спожитого товару
- в) відношення граничних корисностей до цін однакове для всіх товарів
- г) корисність спожитих товарів зменшується при збільшенні доходу споживача.

18. Крива байдужості –це :

- а) яка показує всі можливі комбінації товарів, які споживач може придбати за наявного доходу;
- б) яка показує всі можливі комбінації товарів, які приносять споживачу однаковий рівень задоволення;
- в) яка показує всі можливі комбінації товарів, які можна виготовити за наявних ресурсів;
- г) яка показує., від якої кількості одного з товарів споживач відмовляється заради додаткової одиниці іншого.

19. Зміна якого з факторів не викликає переміщення кривої попиту:

- а) Смаків та уподобань споживачів;
- б) Зміна цін на ресурси;
- в) Ціни товару;
- г) Чисельність та вік споживачів.

20. Удосконалення технології виробництва зміщує :

- а) криву попиту вгору вправо;
- б) криву попиту вниз вліво;
- в) криву пропозиції вниз вправо;
- г) криву пропозиції вгору вліво.

21. Ізокванта ілюструє:

- А) Лінію загального обсягу виробництва продукції;
- Б) Виробничу функцію
- В) Різні комбінації товару, які можна виробити при певній кількості ресурсів;
- Г) Криву середньої продуктивності.

22. Постійні витрати фірми – це :

- А) Витрати на ресурси за цінами які діяли на момент їх придбання;
- Б) Неявні витрати;
- В) Витрати, які має фірма, навіть якщо вона не виготовляє продукцію;
- Г) Мінімальні витрати виробництва будь-якого обсягу продукції за найбільш сприятливих умовах виробництва.

23. Яка з кривих ніколи не набуває U-подібного вигляду:

А) AVC; б) MC; в) AFC; г) LRAC

24. В довгостроковому періоді:

- А) Всі фактори виробництва є змінними;
- Б) Всі фактори виробництва є постійними;
- В) Всі витрати є неаявними
- Г) Середні сукупні витрати складаються з мінімумів усіх середніх сукупних витрат фірми, характерних для різних обсягів виробництва.

25. Яка з наступних формул визначає сукупні витрати:

- А) $TC=FC$; Б) $FC+VC$; В) $FC+VC+MC$; Г) $(FC+VC)/Q$.

26. Якщо при подвоєнні кількості усіх ресурсів в короткостроковому періоді, обсяги виробництва фірми зросли в 3 рази, то в цьому випадку:

- А) спостерігається зростаючий ефект віддачі від масштабів виробництва;
- Б) спостерігається постійний ефект віддачі від масштабів;
- В) діє закон спадної продуктивності ресурсів;
- Г) вірної відповіді немає.

27. Вкажіть, яке твердження є вірним:

- А) лише праця та капітал являються факторами, які необхідно враховувати фірмі під час прийняття рішення про обсяги виробництва;
- Б) умова максимізації прибутку будь-якої фірми $MC=MR$;
- В) при зростанні обсягів виробництва величина AFC також зростає;
- Г) криві AC, AVC, AFC та MC мають U-подібний вигляд.

28. Яке з наступних тверджень не виконується в умовах досконалої конкуренції:

- А) Фірма максимізує прибуток, коли її гранична виручка дорівнює граничним витратам;
- Б) Крива граничних витрат перетинає криву середніх сукупних витрат в точці її мінімуму;
- В) Крива попиту на товар має від'ємний нахил;
- Г) Крива попиту на продукцію фірми є горизонтальною лінією.

29. В короткостроковому періоді конкурентна фірма, яка максимізує свій прибуток або мінімізує збитки, не буде продовжувати виробництво продукції, якщо:

- А) Ціна товару менша мінімуму середніх сукупних витрат;
- Б) Середні сукупні витрати більші за ціну;
- В) Ціна менша мінімуму середніх змінних витрат;
- Г) Загальна виручка фірми менша сукупних витрат на виробництво.

30. Досконала конкуренція передбачає, що:

- А) Велика кількість фірм, які працюють в галузі, випускає стандартизовану продукцію;
- Б) Існує багато споживачів, які купують даний товар за певною ціною;
- В) Всі продавці і виробники мають повну інформацію про ринок;
- Г) Мають місце безперешкодний вхід та вихід на цей ринок.

31. На відміну від конкурентної фірми монополіст:

- А) Може призначити будь-яку ціну на свою продукцію;
- Б) Максимізує свій прибуток, коли гранична виручка дорівнює граничним витратам;
- В) Може виробляти будь-який обсяг продукції і реалізовувати її за будь-якою ціною;
- Г) За даної кривої ринкового попиту може вибирати комбінацію цін та обсягів виробництва, які максимізують прибуток.

32. Граничні витрати на оплату праці:

- 1) це збільшення змінних витрат в результаті зростання обсягу випуску продукції на одиницю
- 2) це збільшення постійних витрат в результаті зростання обсягу випуску продукції на одиницю
- 3) це збільшення сукупних витрат на оплату праці в результаті найму додаткового працівника
- 4) абсолютно еластичні для монополіста

33. Зростання процентної ставки приведе до:

- 1) збільшення попиту на позичкові кошти
- 2) збільшення пропозиції позичкових коштів
- 3) скороченню пропозиції позичкових коштів
- 4) збільшення обсягу пропозиції позичкових коштів

34. За інших рівних умов збільшення продуктивності факторів виробництва матиме наслідком:

- 1) збільшення попиту на позичкові кошти і скорочення рівноважної відсоткової ставки.
- 2) збільшення попиту на позичкові кошти і збільшення рівноважної відсоткової ставки.
- 3) збільшення пропозиції позичкових коштів і скорочення рівноважної відсоткової ставки.
- 4) збільшення пропозиції позичкові кошти і збільшення рівноважної відсоткової ставки.

35. При прийнятті рішення про інвестування фірми беруть до уваги:

- 1) номінальну відсоткову ставку
- 2) реальну відсоткову ставку
- 3) номінальну відсоткову ставку за мінусом реальної відсоткової ставки
- 4) реальну відсоткову ставку за мінусом номінальної відсоткової ставки

36. Суспільні блага відрізняються від приватних тим, що вони:

- 1) розподільні
- 2) знаходяться в індивідуальному користуванні
- 3) нерозподільні і знаходяться у приватному користуванні
- 4) розподільні і знаходяться у суспільному користуванні

37. Що з нижче переліченого не є суспільним благом

- 1) електроенергія
- 2) маяк
- 3) оборона країни
- 4) захист від повеней

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи

під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

Методи викладання навчальної дисципліни «Економікс: мікроекономіка» сприяють вирішенню таких задач:

– у сфері навчання – засвоєння основ знань про сучасну економіку, принципи і закономірності її функціонування та розвиток, умінь економічної діяльності;

– у сфері самосвідомості – усвідомлення свого індивідуального економічного потенціалу, формування усвідомленої громадянської економічної поведінки;

– у сфері мотивації – розвиток інтересу до проблем економіки, постійної потреби в економічному знанні, прагнення у цивілізованому підприємстві, що має стати засобом соціального захисту, полегшити вирішення проблем зайнятості молоді, їхньої адаптації до ринку.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамен та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України 27 грудня 2019 р., протокол № 5 основними видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв’язку між викладачем та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисципліни викладається упродовж двох семестрів, поділений на чотири модулі.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час

усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестровий контроль з дисципліни «Економікс: мікроекономіка» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку (перший семестр) та екзамену (другий семестр) в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з "Положенням про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України".

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

2.

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

3.

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів).

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{АТ}$.

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

11. Методичне забезпечення

1. Бутенко В.М. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Економікс: мікроекономіка» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» у галузі знань 07 – Управління та адміністрування за спеціальністю 075 – «Маркетинг». Київ.: «Наукова столиця». 2020. 110 с.

2. Побережець Т.І. Болгарова, Н.К., Талавирия М.П., Пащенко О.В. Економічна теорія: мНіжин.: ПП Лисенко М.М., 2017. 475 с.

3. Талавирия М.П., Байдала В.В., Болгарова Н.К., Власенко Ю.Г., Гаврилюк В.П., Музиченко Т.О., Пащенко О.В. Практикум з економічної теорії: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III - IV рівня акредитації при підготовці до олімпіади з економічної теорії. Київ.: 2017. 521 с.

4. Електронний курс доступний на платформі НУБіП України – Elearn «Економікс: мікроекономіка». URL:<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3455>

12. Рекомендована література

Основна

1. Талавирия М.П., Байдала В.В., Бутенко В.В., Болгарова Н.К., Пащенко О.В., Гуца І.О. Економічна теорія: Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Перевидання. К.: Наукова столиця. 2020. 338 с.
2. Базилевич В.Д. Мікроекономіка: підручник. К.: Знання, 2008. 679 с.
3. Базілінская О., Мініна О. Мікроекономіка. К.: ЦУЛ, 2019. 352 с.
4. Башнянин Г. І., Шевчук Є. С. Політична економія: навч. посіб. 2-ге вид. Львів: «Магнолія плюс», 2018. 312 с.
5. Безугла В.О. Мікроекономіка. Видавництво «ЦУЛ», 2017. 288 с.
6. Білецька А. В., Білецький О.В., Савич В. І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та допов. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 688с.
7. Бортіс Г. Інституції, поведінка та економічна теорія: Внесок до класико-кейнсіанської політичної економії / Г. Бортіс; пер. з англ. Т. Бардадим. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017.
8. Буайе Р., Бруссо Э., Кайе А., Фавро. К созданию институциональной политической экономии. Экономическая социология. 2012. Т. 9 № 3.
9. Веріан Гел. Мікроекономіка: проміжний рівень. Київ: Лібра ВД, 2017. 632 с.
10. Грегори Мэнкью Н., Марк Тейлор. Микроэкономика. Питер, 2016. 688 с.
11. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. /за заг. ред. В. М. Семененка та Д. І. Коваленка. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 358 с.
12. Економічна теорія. Політекономія: підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 9-те вид. Київ: Знання, 2014. 710 с.
13. Єфремов В. В. Економічна теорія: навч. посіб. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 163 с.
14. Ковальчук В.М., Лазарович М. В., Сарай М. В. Економікс: навч. Посібник. К.: Знання, 2008. 648с.
15. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теоретичні основи: навчальний посібник. Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України, Одеський національний політехнічний університет. Одеса: В.В. Букаєв, 2013. 134 с.
16. Лагутін В. Д., Уманців Ю. М., Щербакова Т. А. Економічна теорія: підручник /за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
17. Левицький В.О. Економікс: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. 2018. 362 с.
18. Леоненко П.М. Два аспекти співвідношення дефініцій системи економічних наук. 2018. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/1406/Leonenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
19. Лисенко С. М., Ляшок Я. О. Основи економічної теорії. Практикум: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 268 с.
20. Лісовий А. В. Мікроекономіка: Курс лекцій. Ірпінь: Академія ДПС України, 2012
21. Макаренко П. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Кончаковський Є. О. Політична економія: навч. посіб. Полтава: РВВ ПДАА, 2013. 295 с.
22. Мацелюх Н., Розум О., Максименко І., Теліщук М. Основи економічної науки: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 324 с.
23. Мельник П. В., Максименко І. А., Мацелюх Н. П. Економічна теорія: навч. посіб. 2-ге вид. Чернівці: «Прут», 2011. 404 с.
24. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. закл. освіти; За ред. С. Будаговської. К.: Основи, 2011. 517 с.
25. Наливайко А.П., Прохоров Є. В., Азьмук Л.А., Банщиків П.Г. Практикум з мікроекономіки до підручника Мікроекономіка К.: КНЕУ, 2016. 522 с. 12.
26. Наріжна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах: Навчальний посібник

для самостійної роботи студентів. К.: Центр навчальної літератури, 2014. 160 с.

27. Панчишин С. М., Грабинська І. В. Про проблеми викладання фундаментальних економічних дисциплін у вітчизняних та закордонних університетах. *Економічна теорія*. 2019. №4. С. 81-92. URL: <https://doi.org/10.15407/etet2019.04.081>
28. Поплавська Ж.В., Криса О.Й. Мікроекономіка: Теорія і практика управлінської економіки: навч. посіб. Київ: Алерта, 2019. 270 с.
29. Поплавська Ж.В., Криса О.Й. Мікроекономіка: Теорія і практика управлінської економіки. Навчальний посібник. Алерта, 2019. 270 с.
30. Проскурін П.В. Історія економіки та економічних вчень. Нариси економічної історії індустріальної цивілізації. Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2015. 372 с.
31. Романюк О.П., Кілієвич О.І., Юрчишин В.В., Мертенс О.В. Сучасна економічна теорія і стабілізаційні моделі у відкритому суспільстві. К. Вид-во УАДУ при Президентіві України. 2018. 332 с.
32. Синюченко М. І. Політична економія: навч. посіб. Суми: ТОВ «Видавничий дім «Ельдорадо», 2015. 176 с.
33. Старостенко Г.Г. Мікроекономіка. Видавництво «ЦУЛ», 2016. 152 с.
34. Тарасевич В. Економічна теорія. Мікроекономіка. Підручник. Вища освіта ХХІ століття, 2015. 134 с.
35. Шевченко О. О. Економікс: сучасні економічні теорії: Навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
36. Шлычков В.В. 400 лет эволюции: от политэкономии до «экономикс». Вестник экономики, права и социологии, 2018, No 4. URL: <https://studylib.ru/doc/2684637/400-let-e-volyucii--ot-polite-konomii-do-%C2%ABe-konomiks%C2%BB-shlychkov>.

Допоміжна

1. Буряк П.Ю., Гупало О.Г., Стасюк І.В. Мікроекономіка: Навч. посіб. К.: “Хай-Тек Прес”, 2008. 368 с.
2. Економічна теорія: практикум (тести і задачі). Навчальний посібник / За ред. О. Ватаманюка. Львів: «Інтелект-Захід», 2010. 374 с. (Гриф МОН України)
3. Кемпбелл Р. Макконнелл, Стенлі Л. Брю. Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика. Ч. 2. Мікроекономіка / Пер. з англ. С. Панчишина, О. Ватаманюка, І. Бика. Львів: Видавнича Спілка “Просвіта”, 2008. 649 с.
4. Мікроекономіка: конспект лекцій / укладачі : Ю. М. Петрушенко, О. В. Дудкін, Н. М., Костюченко. Суми : Сумський державний університет, 2016. 206 с..
5. Нуреев Р.М. Курс мікроекономіки: Учебник для вузов. М.: Издательство НОРМА, 2011. 572 с.
6. Панчишин С. Аналітична економія. Макроекономіка і мікроекономіка. Знання, 2015. 390 с.
7. Пигу А. Экономическая теория благосостояния. Т.1. М., 1985.
8. Піндайк Р., Рубінфельд Д. Л. Мікроекономіка / Пер. с англ. А. Олійника, Р. Скільського. К.: Основи, 2006. 646 с.
9. Самюелсон Пол. А., Нордгауз Вільям Д. Мікроекономіка / Пер. с англ. С. Панчишина. К.: Основи, 2008. 676 с.
10. Тарасевич В. Економічна теорія. Мікроекономіка. Підручник. Вища освіта ХХІ століття, 2015. 134 с.
11. Наливайко А.П., Прохоров Є. В., Азьмук Л.А., Баншиков П.Г. Практикум з мікроекономіки до підручника Мікроекономіка К.: КНЕУ, 2016. 522 с. 12.
12. Нарижна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 160 с.
13. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: Навчальний посібник./ за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої.– Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 348 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України www.portal.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України www.kmu.gov.ua
3. Міністерство фінансів www.minfin.gov.ua
4. Державна податкова служба України www.tax.gov.ua
5. Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua
6. Національний інститут стратегічних досліджень www.niss.gov.ua
7. Центр перспективних соціальних досліджень www.cpsr.org.ua
8. Антимонопольний комітет України www.amc.gov.ua
9. Міжнародний центр перспективних досліджень: <http://www.icps.kiev.ua>
10. Інститут економіки і прогнозування НАН України: <http://www.ief.org.ua>
11. Бібліотека імені В.Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua>